

Årsrapport for Dagligvaretilsynet 2021

Dagligvaretilsynet

Innholdsfortegnelse

Innholdsfortegnelse	1
DEL I. Leders beretning	2
DEL II. Introduksjon til virksomheten og hovedtall	4
Innledning og historikk.....	4
Omtale av virksomheten og samfunnsoppdrag	4
Myndighet, rolle og ansvarsområde	5
Omtale av organisasjon og ledelse	5
Presentasjon av utvalgte hovedtall	6
Nøkkeltall fra årsregnskapet	6
Volumtall 2021.....	6
DEL III. Årets aktiviteter og resultater	7
Organisatoriske og administrative forhold.....	7
Innledning	7
Avtale for levering av lønns- og regnskapstjenester	7
Sak-/arkivsystem.....	8
Kommunikasjon med dagligvaremarkedet	8
Bygge opp kunnskap om og relasjoner med aktørene	8
Undersøkelse om samarbeidsklimaet	9
Henvendelser til Dagligvaretilsynet	10
DEL IV. Styring og kontroll i Dagligvaretilsynet	10
Innledning	10
FNs bærekraftmål	11
Rekruttering og inkludering	11
DEL V. Vurdering av fremtidsutsikter	11
DEL VI. Årsregnskap	13
Ledelseskomentarer årsregnskap 2021	13
Prinsippnote til årsregnskapet	15
Bevilgningsrapporteringen.....	16
Artskontorrapporteringen.....	16

DEL I. Leders beretning

1. januar 2021 ble Dagligvaretilsynet etablert, og 1. februar hadde jeg min første arbeidsdag. Det første året har vi fått etablert svært god kontakt og dialog med aktørene i bransjen på tross av at fysiske aktiviteter har blitt hemmet av covid-19 og forsinkelser i ansettelsesprosesser.

Dagligvarebransjen opptar de fleste, og mange har meninger om hva de mener er problemet. Meningen er ofte sterkere jo lenger unna man er selve forhandlingene. Noen beskriver samarbeidsklimaet som preget av frykktkultur, andre mener at det kun er snakk om litt smårusk i maskineriet. For Dagligvaretilsynet er det viktig å få frem en best mulig beskrivelse av hva som er de faktiske forholdene. Tilsynet har derfor i startfasen prioritert å tilegne seg best mulig kunnskap om dagligvaremarkedet, som grunnlag for videre arbeid.

Informasjonsgrunnlaget så langt har blitt hentet inn gjennom dialog med aktørene, gjennomgang av tidligere utredninger, rapporter mv. I tillegg ble det i 2021 gjennomført en kvalitativ undersøkelse om samarbeidsklimaet i dagligvarebransjen. Den ga nyttig informasjon som skal danne grunnlaget for en representativ og kvantitativ undersøkelse i 2022.

Vi har gjennomført et betydelig antall «bli kjent-møter», blant annet med de 5 største dagligvarekjedene, interesseorganisasjoner, andre statlige etater med oppgaver i dagligvarebransjen, etater i våre naboland og ikke minst med svært mange leverandører.

Å definere dagligvare og dagligvaremarkedet er ikke alltid så lett. På mange måter er det aktørene selv som bestemmer definisjonen, gjennom hvordan de utvikler sine varekategorier og salgskanaler. For Dagligvaretilsynet har definisjon av aktører så langt ikke vært en problemstilling. Selv om det kan være uklart hvem som faller innenfor og eventuelt utenfor lov om god handelsskikk, dreier de aller fleste henvendelser seg om aktører som helt klart er omfattet av loven. De største dagligvarekjedene er NorgesGruppen, Coop og Rema. Hittil har så og si alle mottatte henvendelser og våre observasjoner relatert til disse aktørene. Andre dagligvarekjeder og kanaler som kiosk, bensin og servicehandelen, har det vært mye stillere om. Likedan er det få henvendelser om storhusholdningsvirksomheten til dagligvarekjedene.

Henvendelser til oss har vært relatert til at en leverandør har noe å utsette på avtale, forhandling eller atferden til en dagligvarekjede. Loven er nøytral og kan også virke motsatt vei, men foreløpig har ingen slike saker dukket opp. Det er også viktig å huske på at lovens virkeområde ikke skiller på størrelsen til aktørene.

En viktig observasjon så langt er at leverandørene av og til kan nøle med å kontakte Dagligvaretilsynet om aktuelle problemstillinger, fordi de først ønsker å ordne opp selv. Det er derfor viktig at leverandører kan stole på konfidensiell behandling av saker når det er nødvendig, og at kilder beskyttes. Det viktigste er likevel at problemer løses, og enten det kan løses av partene selv eller med vår bistand, vil alltid problemløsning på laveste nivå være å foretrekke.

Jeg tror at med bistand fra aktørene, vil Dagligvaretilsynet finne sin naturlige plass i markedet, slik at lovens formål kan bli oppfylt best mulig.

Hvis din virksomhet fortsatt ikke har vært i kontakt med oss enda og har informasjon du mener vi bør ha kunnskap om, så hører vi gjerne fra deg. Det enkleste er ofte å starte med en telefon.

Porsgrunn, 14. mars 2022

Tor Erik Engebretsen

direktør

DEL II. Introduksjon til virksomheten og hovedtall

Innledning og historikk

Ved kongelig resolusjon oppnevnte regjeringen 26. oktober 2012 et Dagligvareutvalg, som skulle utrede hvordan prinsippet om god handelsskikk i dagligvarebransjen og hensynet til forbrukerne best kunne ivaretas i lovgivningen. Bakgrunnen for Dagligvareutvalget er funnene som det såkalte Matkjedeutvalget gjorde i sine undersøkelser, gitt i rapporten Mat, makt og avmakt, NOU 2011:4¹. Dagligvareutvalget fremla sin innstilling 30. april 2013 – NOU 2013: God handelsskikk i dagligvarekjeden. Forslaget til lov om god handelsskikk var å regulere forhandlinger, sikre mer åpenhet og bedre konkurransen. Nærings- og fiskeridepartementet la frem et lovforslag (Prop. 33 L 2019-2020). Ifølge forslaget skulle loven legge til rette for effektive forhandlinger og kontrakter mellom dagligvareleverandører og -kjeder, for å bidra til mer samfunnsøkonomiske effektive løsninger. Overskuddet kan videreføres til forbrukerne, og det vil med andre ord være fordelaktig for både næringsdrivende og forbrukere. Dagligvaremarkedet i Norge har et betydelig omfang, og i 2020 var dagligvareomsetningen på 208 milliarder kroner ekskl. moms, i henhold til dagligvare rapporten 2021 fra Nielsen IQ.² Stortinget vedtok lov om god handelsskikk i dagligvarekjeden 12. mars 2020, og det fremgår av lovens kapittel 3 at det skal opprettes et dagligvaretilsyn som skal føre tilsyn med at bestemmelsene i loven overholdes og gi veiledning og informasjon om loven. Dagligvaretilsynet skal legge vekt på hensynet til forbrukerne ved håndheving av loven.

Omtale av virksomheten og samfunnsoppdrag

Dagligvaretilsynet ble opprettet med virkning fra 1. januar 2021 og ble vedtatt samlokalisert med Forbrukertilsynet i Porsgrunn. Dagligvaretilsynet er underlagt Nærings- og fiskeridepartementet, og det er næringsministeren som har det overordnede konstitusjonelle ansvaret for den administrative styringen og forvaltningen av Dagligvaretilsynet.

Dagligvaretilsynet er et ordinært forvaltningsorgan, jf. lov om god handelsskikk i dagligvarekjeden § 11 fjerde ledd. Dette innebærer at virksomheten er bevilgningsfinansiert og underlagt statlig bevilgningsreglement og økonomiregelverk. Ansatte i Dagligvaretilsynet følger lover og regelverk for statsansatte.

¹ [NOU 2013: 6 \(regjeringen.no\)](https://www.regjeringen.no)

² <https://www.dlf.no/wp-content/uploads/2021/02/NielsenIQ-pressemelding-Dagligvare rapporten-2021.pdf>

Samfunnsoppdraget til Dagligvaretilsynet er at tilsynet skal bidra til effektivt bruk av samfunnets ressurser og ivaretagelse av forbrukernes interesser ved å fremme redelighet, forutsigbarhet og lojalitet i kontraktsforhold mellom næringsdrivende i dagligvarebransjen.

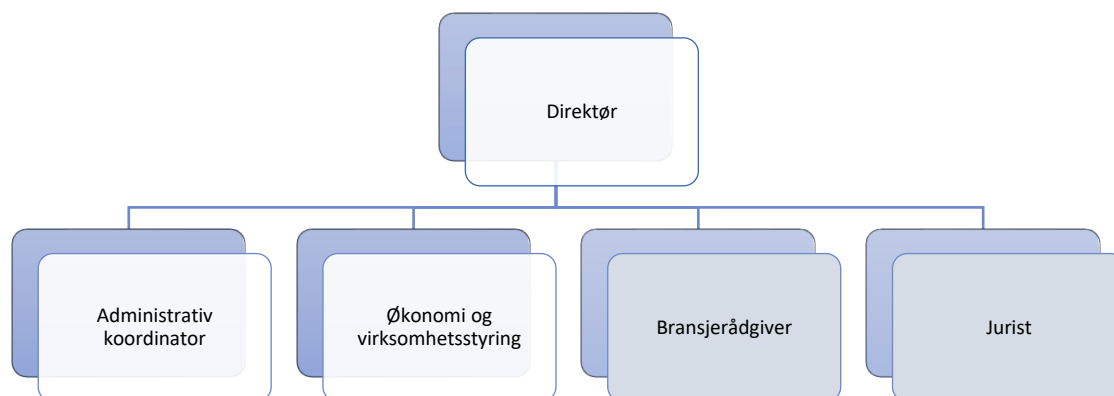
Myndighet, rolle og ansvarsområde

Dagligvaretilsynet skal håndheve lov om god handelsskikk gjennom veiledning, pålegg og/eller vedtak. I tillegg skal tilsynet legge til rette for mer effektive forhandlinger og kontrakter mellom dagligvarekjeder og leverandører, for å bidra til mer samfunnsøkonomisk effektive løsninger. Dagligvaretilsynets rolle er blant annet å fremme forslag til løsninger og gi veiledning som kan føre til at loven følges og konflikter løses. Tilsynet skal så langt som mulig påse at loven etterleves uten å ta i bruk sanksjonsmidlene som er hjemlet i loven. Dagligvaretilsynet har likevel anledning og myndighet til å gi påbud og forbud innenfor lovens ramme og bestemmelser. Dette kan blant annet omfatte pålegg om å utlevere informasjon samt pålegg om konkrete endringer for å sikre etterlevelse av loven. I tillegg har tilsynet anledning til å ilegge overtredelsesgebyr og tvangsmulkt, jf. lov om god handelsskikk i dagligvarekjeden §§ 16-17.

Omtale av organisasjon og ledelse

Hovedprioriteringen for Dagligvaretilsynet i 2021 har vært å etablere et operativt tilsyn og bygge opp organisasjonen for å utføre oppgavene som Stortinget har vedtatt. I 2021 gikk derfor en stor del av Dagligvaretilsynets ressurser til oppbygging av tilsynet. Dette omfattet rekruttering, etablering av rutiner, implementering av tekniske systemer og avtaleinngåelse med eksterne leverandører.

Ved utgangen av 2021 hadde Dagligvaretilsynet totalt 2 fast ansatte og 1 midlertidig ansatt.

³ Dagligvaretilsynets organisasjonskart per 31.12.2021

³ Stillingene som bransjerådgiver og jurist ble utlyst i 2021, men ble ikke besatt før i 2022.

Det har vært utfordrende å rekruttere de to fagstillingene i Dagligvaretilsynet, og prosessen har i tillegg tatt lang tid. Bransjerådgiver og jurist tiltrer derfor stillingene først i mars/april 2022. Tilsynet anslår at organisasjonen vil omfatte totalt 5 ansatte innen utgangen av 2022.

Presentasjon av utvalgte hovedtall

For 2021 ble det fattet et budsjettvedtak på kap. 913 post 01 på kr. 6 500 000,- for Dagligvaretilsynet. I tillegg ble tilsynet tildelt kr. 90 000,- etter lønnsregulering, jf. Prop 36 S (2021-2022). Den totale tildelingen til Dagligvaretilsynet for 2021 tilsvarte kr. 6 590 000,-. Bevilgningen skulle dekke lønns- og pensjonsutgifter og andre driftsutgifter for et nytt statlig tilsyn. Dette omfatter kostnader knyttet til regnskap- og lønnstjenester, IKT-support og -utstyr, sak-/arkivsystem, husleie til Forbrukertilsynet inkludert samarbeidskostnader, løpende driftsutgifter og andre faste etableringskostnader. På grunn av vesentlige forsinkelser i rekrutteringen hadde Dagligvaretilsynet kun 1,68 årsverk ved utgangen av 2021. Forsinkelsene i rekrutteringen har hatt negativ effekt på planlagte aktiviteter og investeringer, og er hovedårsaken til mindreforbruket i 2021.

Nøkkeltall fra årsregnskapet

Nøkkeltall fra årsregnskapet	2021
Antall årsverk	1,68
Samlet tildeling	6 590 000
Utnyttelsesgrad	69 %
Netto rapporterte driftsutgifter	4 462 725
Lønnsandel av driftsutgifter	46,9 %
Lønnsutgifter per årsverk	1 245 889

Volumtall 2021

Volumtall 2021	2021
Antall kjeder det er avholdt møte med	6
Antall leverandører det er avholdt møte med	31
Antall seminarer der Dagligvaretilsynet har deltatt med innlegg	15
Antall saker som ble saksbehandlet	0

DEL III. Årets aktiviteter og resultater

Organisatoriske og administrative forhold

Innledning

Dagligvaretilsynet er et lite tilsyn som må oppfylle kravene som stilles til alle statlige tilsyn, uansett størrelse. Godt og effektivt samarbeid med ulike tjenesteleverandører er avgjørende for at tilsynets ressurser i størst mulig grad benyttes til kjernevirksomhet.

Fra januar til og med juni 2021 fikk tilsynet bistand fra Næringsdepartementet, med en utlånt medarbeider i 80 % stilling. Fra juli til oktober var direktør eneste ansatt i Dagligvaretilsynet.

Administrativ koordinator tiltrådte i oktober, og en medarbeider innen økonomi og virksomhetsstyring ble midlertidig engasjert i november. Rekruttering av de to faglige stillingene, jurist og bransjerådgiver, har som tidligere nevnt vært utfordrende og tidkrevende. Dette skyldtes blant annet at flere innstilte søkere trakk søknaden, slik at begge stillingene måtte utlyses på nytt. Manglende ansettelser i 2021 resulterte derfor i et stort underforbruk av budsjettet ramme og at viktige oppgaver måtte utsettes til 2022.

Dagligvaretilsynet har fra opprettelsen leid lokaler hos Forbrukertilsynet, som har bistått med blant annet IKT-support. Covid-19 har gjort oss dyktige på digitalt fjernarbeid, men vi har også hatt fysiske møter når omstendighetene har tillatt det.

Avtale for levering av lønns- og regnskapstjenester

Dagligvaretilsynet får levert lønns- og regnskapstjenester fra Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ), og har avtale om å være fullservicekunde for disse tjenestene. Avtalen innebærer at majoriteten av oppgavene innen lønns- og regnskapstjenester utføres av DFØ, men det er likevel en del rutiner som må utføres av tilsynet selv. Etablering og drift av DFØs tjenester tilsvarte 38 % av Dagligvaretilsynets totale kostnader til drift i 2021. Denne årlige driftskostnaden går til dekning av grunnpakker, tilleggspakker og lisenser som dekker Dagligvaretilsynets behov. Kostnadene for levering av lønns- og regnskapstjenester fra DFØ utgjør en vesentlig del av tilsynets driftskostnader. I 2022 vil vi gjennomgå og evaluere leveransen fra DFØ mot Dagligvaretilsynets behov, med tanke på eventuell reduksjon av kostnadene.

Sak-/arkivsystem

Ved opprettelsen av Dagligvaretilsynet var intensjonen å benytte Forbrukertilsynets sak-/arkivsystem (ACOS WebSak), for å utnytte synergieffekter ved samlokalisering. Planen var å opprette en egen database for Dagligvaretilsynet på Forbrukertilsynets server. Dette ville medføre både praktiske og økonomiske ulemper fordi Dagligvaretilsynet, som selvstendig organisasjon, likevel måtte inngå en egen kontrakt med ACOS. Tilsynet ble anbefalt å legge sak-/arkivsystemet i skyløsningen til ACOS. Kostnadmessig ble skyløsningen tilnærmet likt opprinnelig kostnadsanslag, men vesentlig mer fordelaktig med tanke på robusthet, vedlikehold og brukergrensesnitt.

Valget av skyløsningen til ACOS medførte at Dagligvaretilsynet også inngikk avtale (Statens rammeavtale) om en skybasert løsning for Microsoft 365 og Microsoft Azure.

Prosjekt og testperiode for innføring av ACOS WebSak startet i oktober 2021, og systemet ble satt i normal drift i desember 2021. Journalføring av arkivverdig materiale fra 2021 pågår, og er et prioritert arbeidsområde i 2022. Implementering av moduler for eSignering og eInnsyn fortsatte etter driftssetting. Dagligvaretilsynet publiserer offentlig postjournal når arbeidet med eInnsyn ferdigstilles.

Kommunikasjon med dagligvaremarkedet

Bygge opp kunnskap om og relasjoner med aktørene

Tilsynet har i 2021 prioritert dialog med markedsaktørene som et virkemiddel for å bygge tillit og øke synligheten. Det har blitt avholdt møter med de fem største kjedene i dagligvaremarkedet. I tillegg har det vært møter med de fleste interesseorganisasjonene med tilknytning til dagligvarebransjen. Vi har hatt møter med 30 ulike leverandører, noen spesialgrossister, ulike tjenesteleverandører i markedet og andre statlige etater som også har arbeidsoppgaver knyttet til dagligvaremarkedet. Vi har hatt spesielt tett dialog med Konkurransetilsynet, og har fått gode innspill fra Forbrukerrådet. I tillegg er det opprettet kontakt med tilsvarende etater i Sverige (Avdelingen for Otillbörliga handelsmetoder i Konkurrensverket), Finland (Livsmedelsmarknadsombudsmannen) og Storbritannia (Grocery Code Adjudicator - GCA). Det er planlagt et felles nordisk seminar våren 2022.

Tilsynet oppfatter at vi har blitt tatt godt imot av alle aktørene, og anser at en fortrolig dialog er en forutsetning for å utvikle en fremtidig god meglerrolle.

Tilsynet har mottatt mange uformelle henvendelser om ulike forhold knyttet til handelsskikk. Det har også vært flere henvendelser fra tredjeparts-aktører, som har gitt et kompletterende innblikk i bransjen. Vi har så langt ikke mottatt noen klage som har resultert i opprettelse av en formell sak. Vi

har heller ikke hatt henvendelser som vi på eget initiativ har opprettet en formell sak for. Dette skyldes oftest en kombinasjon av at leverandørene i første omgang ønsker å løse eventuelle problemer på egenhånd, samtidig som de ønsker å orientere tilsynet med tanke på senere bistand dersom deres egen adressering av problemet ikke fører frem.

Vi har en tilbakevendende oppfatning av at noen leverandører kan føle en frykt for eventuelle sanksjoner fra motparten. Slike reaksjoner er nok oftere knyttet til frykten for å tape en forhandling snarere enn det som kan nærme seg en oppfattelse av trusler. De fleste synes å mene at trusler er noe som hører fortiden til. Vi har likevel blitt fortalt historier om enkelthendelser med subtile reaksjoner fra dagligvarekjeder. Det er uvisst om dette er et utslag av enkeltpersoners markeringsbehov, eller rester av en ukultur. Dette er uansett ikke en atferd som synes å være i overensstemmelse med god handelsskikk, men det kan være svært vanskelig å bevise. Tilsynets planlagte undersøkelse i 2022 vil forhåpentlig gi et bedre informasjonsgrunnlag innen dette temaet.

Tilsynet mener at det er viktig å respektere leverandørers ønske om konfidensiell rapportering og vern av kilder tilknyttet forhold de helst ønsker å løse selv. Slike historier har uansett gitt tilsynet en akkumulert innsikt i temaer som vi senere vil bruke aktivt i dialogen med dagligvarekjeder og leverandører. Flere eksempler om sammenlignbare forhold gjør at saker kan adresseres generelt, uten å røpe kilder. Overholdelse av taushetsplikt og bygging av gjensidig tillit vurderes som avgjørende for at Dagligvaretilsynet skal lykkes med samfunnsoppdraget.

Undersøkelse om samarbeidsklimaet

For å sørge for et best mulig faktagrunnlag, planla tilsynet tidlig å gjennomføre en undersøkelse av samarbeidsklimaet i bransjen. Dette forslaget syntes å ha stor tilslutning i bransjen.

Konsulentselskapet Plot ble engasjert til en kvalitativ studie som bestod av 31 dybdeintervjuer, fra både leverandører og kjeder. Det var primært kategorisjefer hos kjedene og kundeansvarlig (Key Account Manager) hos leverandørene som ble intervjuet. De fleste av de intervjuede mente at samarbeidsklimaet generelt sett var godt, men det var også noen som hadde klare meninger om det motsatte.

Undersøkelsen ga mye nyttig informasjon som vil gjøre oss i stand til å lage en påfølgende og større kvantitativ undersøkelse. Denne undersøkelsen var opprinnelig planlagt gjennomført i 2021, men på grunn av kapasitetsbrist ble den utsatt til 2022. Vi vil legge vekt på å designe den kvantitative undersøkelsen på en måte som inngir tillit i bransjen, slik at den etter hvert kan bli et fast årlig barometer.

Henvendelser til Dagligvaretilsynet

Dagligvaretilsynet har fått henvendelser om et bredt utvalg av ulike saker. Flere av sakene har ikke hatt direkte relevans for lov om god handelsskikk i dagligvarekjeden, men blant gjentakende, relevante henvendelser som vil kreve videre arbeid i 2022 kan nevnes:

Sanksjoner - slik de fremgår i noen avtaler fremstår de ikke alltid som forholdsmessige, selv om de sjelden synes å komme til anvendelse.

Markedsføringsavtaler - gjenytelser i felles markedsføringsavtaler (Joint Marketing) fremgår i en del tilfeller å være for dårlig spesifisert.

Egne merkevarer - tilsynet har registrert mange ulike forhold relatert til kjedenes egne merkevarer (EMV). Kopiering av merkevarer er tatt opp som et problemområde av flere leverandører.

Dagligvaretilsynet har diskutert denne utfordringen med Næringslivets konkurranseutvalg. EMV kan også by på utfordringer med ubalansert informasjonstilgang, når en kjede forhandler med ulike merkevareleverandører samtidig med at de selv er en betydelig aktør innen EMV.

Prisjusteringer - forhandlinger gjøres ofte på en lite rasjonell måte, og noen synes i enkelte tilfeller å gå for detaljert til verks når man etterspør dokumentasjon fra leverandører.

Retur av varer - sjelden trukket frem som et konfliktområde, men i noen spesielle tilfeller er det grunn til å se nærmere på dette.

Lokalmat - alle de store kjedene synes å ha en økende satsing på lokalmat. I den forbindelse har vi registrert at en del mellomstore leverandører synes å ha utfordringer knyttet til distribusjon av varene sine. Dette vil bli analysert grundigere i 2022.

Loven kan synes å ha hatt en oppdragende effekt allerede før den ble vedtatt. Dette kom blant annet til syne ved at flere av kjedene, før loven ble vedtatt, utarbeidet nye skriftlige avtalemaler for mindre leverandører. Det er videre åpenbart at aktørene i markedet har satt seg godt inn i loven.

DEL IV. Styring og kontroll i Dagligvaretilsynet

Innledning

Utgangspunktet for styringen av Dagligvaretilsynet er tildelingsbrev og hovedinstruks fra Nærings- og fiskeridepartementet. Departementet fastsetter overordnede mål og styringsparametre for tilsynet på bakgrunn av dialog med virksomheten. Den årlige styringsdialogen mellom Dagligvaretilsynet og departementet består av tildelingsbrev, virksomhetens årsrapport, virksomhetens øvrige rapporter i

løpet av året inkludert risikovurdering, og departementets tilbakemeldinger og referater fra møter med virksomheten. I 2021 ble det gjennomført 3 etatsstyringsmøter mellom Nærings- og fiskeridepartementet og Dagligvaretilsynet. I tillegg utarbeidet Dagligvaretilsynet 3 rapporter om status og fremdrift for etablering av tilsynet.

FNs bærekraftsmål

I tildelingsbrevet for 2021 er det krav om rapportering av Dagligvaretilsynets bidrag til bærekraftsmål for likestilling, anstendig arbeid og økonomisk vekst samt ansvarlig forbruk og produksjon. Som en liten etat under etablering i et oppstartsår, har ikke tilsynet vært i stand til å bidra vesentlig i 2021 for å nå bærekraftsmålene.

Ved å løse samfunnsoppdraget på best mulig måte, kan tilsynet bidra for å nå overordnede bærekraftsmål om å skape gode og forutsigbare rammebetingelser for aktørene i dagligvaremarkedet. Vi anser at tilsynets mandat for bruk av offentlige virkemidler kan bidra til å skape velfungerende konkurranse innen vår sektor.

Rekruttering og inkludering

Dagligvaretilsynet har inngått avtale med Jobbnorge om publisering av stillingsutlysninger. I 2021 hadde tilsynet 4 stillingsutlysninger via jobbnorge.no.

Totalt 174 personer søkte på de utlyste stillingene. 2,3 % av søkerne opplyste at de hadde nedsatt funksjonsevne, og 6,9 % av søkerne opplyste at de hadde innvandrerbakgrunn. 3,4 % av søkerne opplyste at de hadde hull i CV.

Dagligvaretilsynet har ikke selvstendig ansettelsesmyndighet, men er ansvarlig for å gjennomføre rekrutteringsprosessen og deretter gi en innstilling. Nærings- og fiskeridepartementet behandler deretter innstillingen og har formell ansettelsesmyndighet.

DEL V. Vurdering av fremtidsutsikter

Dagligvaretilsynet vil fortsatt være under oppbygging i 2022. Med to nye fagpersoner på plass våren 2022, vil tilsynet bli i stand til å øke arbeidstempoet vesentlig sammenlignet med 2021. Vi vil også bli en mer synlig pådriver i ulike fora.

Verdenssituasjonen medfører ubalanse i viktige markeder, prisstigning på viktige innsatsfaktorer for dagligvarebransjen og betydelig økning i transportkostnader. Derfor er det trolig uunngåelig med fortsatt store prisøkninger, iallfall på kort sikt inntil markedene forhåpentligvis stabiliseres. Hver gang

dagligvareprisene stiger, blir det økt fokus på dagligvarebransjen i media. Dette gjelder spesielt fortjeneste i de ulike leddene. Selv om dette primært relateres til landbruks- og konkurransepolitikk, forventer vi også økt oppmerksomhet om handelsskikk.

Konkurranseloven og lov om god handelsskikk i dagligvarekjeden har flere sammenfallende mål, som effektiv bruk av samfunnets ressurser og forbrukervelferd, men det er også ulikheter. Mens konkurranseloven skal fremme konkurransen, skal Dagligvaretilsynet sette søkelys på hvordan aktørene forhandler og samhandler, gjennom å fremme redelighet, forutberegnelighet og lojalitet i kontraktsforhold mellom næringsdrivende i dagligvarebransjen.

Konkurransetilsynet har uttalt at de fortsatt vil ha søkelys på dagligvarebransjen i tiden fremover. Det vil derfor være fornuftig å ha en tett dialog mellom tilsynene der det er naturlig, for eksempel om bransjeforståelse.

Dagligvaretilsynet har fått det meste av administrative systemer på plass i 2021, men det gjenstår noe internkontroll og bedre spesifisering av administrative rutiner. Som en liten organisasjon vil det være avgjørende å ha størst fokus på primære arbeidsoppgaver, og å utføre administrative oppgaver så enkelt og rasjonelt som mulig. En organisasjon med bare 5 ansatte er imidlertid svært sårbar, og vi håper at det etter hvert vil bli mulig å utvide Dagligvaretilsynet med ytterligere to faglige medarbeidere.

Nå som omstendighetene rundt covid-19 igjen gjør det mulig å treffes, ønsker Dagligvaretilsynet å øke frekvensen av fysiske møter sammenlignet med 2021. En effektiv blanding av fysiske og digitale møter vil sørge for at vi får benyttet våre viktigste verktøy, dialog og veiledning.

Dagligvaretilsynet har store forhåpninger om at den forestående undersøkelsen om samarbeidsklimaet vil bidra til å gi en god beskrivelse av hvordan dette klimaet oppleves av aktørene. Vi vil da bedre kunne prioritere utfordringene fremover, slik at vi kan kanalisere ressurser til de viktigste områdene. Sammen med aktører og analyseinstitutt vil vi sørge for at metodevalget for undersøkelsen blir best mulig. Videre vil vi bruke mye tid på å presentere resultatene fra undersøkelsen, diskutere og prioritere innsats basert på resultatene.

DEL VI. Årsregnskap

Ledelseskommmentarer årsregnskap 2021

1. Formål

Dagligvaretilsynet er en offentlig etat, administrativt underlagt Nærings- og fiskeridepartementet. Dagligvaretilsynet virksomhet er hjemlet i lov om god handelsskikk i dagligvarekjeden av 12. mars 2020.

Dagligvaretilsynets hovedmål er å skape en dagligvarebransje som kjennetegnes av god handelsskikk, basert på redelighet, forutberegnelighet og lojalitet.

Dagligvaretilsynet fører regnskap i henhold til kontantprinsippet. Årsregnskapet utgjør del VI i årsrapporten.

2. Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten, rundskriv R-115 fra Finansdepartementet, krav til instruks om økonomistyring i Dagligvaretilsynet og krav fra Nærings- og fiskeridepartementet. Jeg mener regnskapet gir et dekkende bilde av Dagligvaretilsynets disponible bevilgninger, regnskapsførte utgifter, eiendeler og gjeld.

3. Vurderinger av vesentlige forhold

Dagligvaretilsynet ble etablert 1. januar 2021, og har derfor ikke overførte midler fra tidligere. I 2021 hadde Dagligvaretilsynet fullmakt til å belaste Kap. 913, post 01 med driftsutgifter innenfor rammen av kr. 6 500 000,-. Det ble i tillegg overført kr. 90 000,- etter lønnsregulering, jf. Prop 36 S (2021-2022). Den totale bevilgningen til Dagligvaretilsynet for 2021 tilsvarte kr. 6 590 000,-.

Dagligvaretilsynet har hatt samlede utgifter på kr. 4 565 579,- som gir et mindreforbruk på kr. 2 024 421,- og en utnyttelsesgrad på 69 % av bevilgningen. Årsaken til mindreforbruket skyldes vesentlige forsinkelser i rekrutteringsprosesser i Dagligvaretilsynet, som igjen har medført forsinkelse i planlagte aktiviteter og investeringer for 2021.

Grunnet covid-19 pandemien har Dagligvaretilsynet hatt betydelig mindre utgifter til reiser og kurs i 2021 enn det som opprinnelig var intensjonen.

Artskontorrapporteringen viser netto rapporterte utgifter til total drift på kr. 4 462 725,-. Andre utbetalinger til drift tilsvarte kr. 2 369 614,- hvorav kr. 649 628,- for betaling til Forbrukertilsynet for samlokalisering og samarbeid, herunder 12 måneders husleie for 6 arbeidsplasser til Forbrukertilsynet og 4 måneder for samarbeidskostnader. Kostnader til Forbrukertilsynet tilsvarte 27 % av Dagligvaretilsynets utbetalinger til drift.

Etablering av regnskaps- og lønnstjenester fra DFØ kommer frem av note 3 andre utbetalinger drift, med en total sum til DFØ for 2021 tilsvarende kr. 902 137,-. Kjøp av tjenester fra DFØ tilsvarer 38 % av Dagligvaretilsynets utbetalinger til drift.

4. Tilleggsopplysninger

Riksrevisjonen er ekstern revisor og bekrefter årsregnskapet for Dagligvaretilsynet.

Årsregnskapet er ikke ferdig revidert per dags dato, men revisjonsberetningen antas å foreligge innen 1. mai 2022. Beretningen er unntatt offentlighet frem til Stortinget har mottatt Dokument 1 fra Riksrevisjonen, men vil bli publisert på Dagligvaretilsynets nettside så snart dokumentet er offentlig, sammen med årsrapporten for 2021.

Porsgrunn, 14. mars 2022

Tor Erik Engebretsen
direktør

Prinsippnote til årsregnskapet

Årsregnskap for Dagligvaretilsynet er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten ("bestemmelsene"). Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 av desember 2019 og eventuelle tilleggskrav fastsatt av overordnet departement.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet. Oppstillingen av artskontorrapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser grupper av kontoer som inngår i mellomværende i statskassen.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorrapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- a) Regnskapet følger kalenderåret.
- b) Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret.
- c) Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet.
- d) Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp.

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorrapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene samsvarer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen "*Netto rapportert til bevilgningsregnskapet*" er lik i begge oppstillingene.

Alle statlige virksomheter er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.8.1. Ordinære forvaltningsorgan (bruttobudsjetterte virksomheter) tilføres ikke likviditet gjennom året. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Bevilgningsrapporteringen

Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som Dagligvaretilsynet har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet som Dagligvaretilsynet har fullmakt til å disponere. Oppstillingen viser alle finansielle eiendeler og forpliktelser Dagligvaretilsynet står oppført med i statens kapitalregnskap. Kolonnen samlet tildeling viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver kombinasjon av kapittel/post.

Mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kapittel/post (belastningsfullmakter) vises ikke i kolonnen for samlet tildeling, men er omtalt i note B til bevilgningsoppstillingen. Utgiftene knyttet til mottatte belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet, og vises i kolonnen for regnskap.

Artskontorrapporteringen

Artskontorrapporteringen viser regnskapstall Dagligvaretilsynet har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Dagligvaretilsynet har trekkrettigheter for disponible tildelinger på konsernkonto i Norges Bank. Tildelingene skal ikke inntektsføres og vises derfor ikke som inntekt i oppstillingen.

Note 7 til artskontorrapporteringen viser forskjeller mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen.

Oppstilling av bevilgningsrapportering 31.12.2021

Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling*	Regnskap 2021	Merutgift (-) og mindregift
0913	Driftsutgifter	01	Driftsutgifter	A, B	6 590 000	4 565 579	-2 024 421
1633	Nettoordning for mva i staten	01	Driftsutgifter		6 590 000	204 444	
	<i>Sum utgiftsført</i>					4 770 023	
Inntektskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst		Samlet tildeling*	Regnskap 2021	Merinntekt og mindreinntekt (-)
5309	Gruppelivsforsikring	29	Ymse			2 250	
5700	Arbeidsgiveravgift	72	Arbeidsgiveravgift			259 612	
	<i>Sum inntektsført</i>					261 862	
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet						4 508 161	
Kapitalkontoer							
709447	Endring i mellomværende med statskassen					-114 576	
	<i>Sum rapportert</i>					4 393 585	
Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)							
709447	Mellomværende med statskassen				31.12.2021	31.12.2020	Endring
					-114 576	0	-114 576

Note A Forklaring av samlet tildeling utgifter

Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
0913 01	0	6 590 000	6 590 000

Dagligvaretilsynet har i 2021 en samlet tildeling på kr. 6 590 000,-.

Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Merutgift (-)/ mindre utgift	Merutgift (-)/ mindreutgift etter avgitte belastnings-fullmakter	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
0913 01	2 024 421	2 024 421	2 024 421	330 000	330 000

Kommentarer overførbart beløp:

Dagligvaretilsynet ble etablert 1. januar 2021, og dermed er 2021 tilsynets første regnskapsår. En forsinkelse av etableringen av Dagligvaretilsynet, har hatt vesentlig effekt på regnskapet. Det er derfor behov for at Dagligvaretilsynet får videreført ubrukte midler for å få etableringen av tilsynet på plass i 2022.

Oppstilling av arskontorrapporteringen 31.12.2021

	2021	2020
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet		
Innbetalinger fra gebyrer	0	0
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	0	0
Salgs- og leieinnbetalinger	0	0
Andre innbetalinger	0	0
<i>Sum innbetalinger fra drift</i>	0	0
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet		
Utbetalinger til lønn	2 093 111	0
Andre utbetalinger til drift	2 369 614	0
<i>Sum utbetalinger til drift</i>	4 462 725	0
Netto rapporterte driftsutgifter	4 462 725	0
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet		
Innbetaling av finansinntekter	0	0
<i>Sum investerings- og finansinntekter</i>	0	0
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet		
Utbetaling til investeringer	102 854	0
Utbetaling til kjøp av aksjer	0	0
Utbetaling av finansutgifter	0	0
<i>Sum investerings- og finansutgifter</i>	102 854	0
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter	102 854	0

Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.	6	0	0
<i>Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>		0	0
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd og stønader	7	0	0
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten</i>		0	0
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler			
Grupplivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)		2 250	0
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)		259 612	0
Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)		204 444	0
<i>Netto rapporterte utgifter på felleskapitler</i>		-57 418	0
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet		4 508 161	0
Oversikt over mellomværende med statskassen			
		2021	2020
Fordringer på ansatte		0	0
Kontanter		0	0
Bankkontoer med statlige midler utenfor Norges Bank		0	0
Skyldig skattetrekk og andre trekk		-114 576	0
Skyldige offentlige avgifter		0	0
Avsatt pensjonspremie til Statens pensjonskasse		0	0
Mottatte forsikringsbetalinger		0	0
Lønn (negativ netto, for mye utbetalt lønn m.m)		0	0
Differanser på bank og uidentifiserte innbetalinger		0	0
Sum mellomværende med statskassen	8	-114 576	0

Note 1 Innbetalinger fra drift

	31.12.2021	31.12.2020
<i>Innbetalinger fra gebyrer</i>		
Sum innbetalinger fra gebyrer	0	0
<i>Innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>		
Sum innbetalinger fra tilskudd og overføringer	0	0
<i>Salgs- og leieinnbetalinger</i>		
Sum salgs- og leieinnbetalinger	0	0
<i>Andre innbetalinger</i>		
Sum andre innbetalinger	0	0
Sum innbetalinger fra drift	0	0

Note 2 Utbetalinger til lønn

	31.12.2021	31.12.2020
Lønn	1 631 460	0
Arbeidsgiveravgift	259 612	0
Pensjonsutgifter*	199 061	0
Sykepenger og andre refusjoner (-)	0	0
Andre ytelser	2 978	0
Sum utbetalinger til lønn	2 093 111	0
Antall utførte årsverk:	1,68	0

* Nærmere om pensjonskostnader

Pensjoner kostnadsføres i resultatregnskapet basert på estimert påløpt premie for regnskapsåret. En endelig avregning for pensjons kostnader blir foretatt ved 6. termin med forfall neste regnskapsår.

Premiesats for 2021 er 14 prosent.

Note 3 Andre utbetalinger til drift

	31.12.2021	31.12.2020
Husleie	649 628	0
Vedlikehold egne bygg og anlegg	0	0
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	0	0
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	0	0
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	0	0
Mindre utstysanskaffelser	119 147	0
Leie av maskiner, inventar og lignende	1 348	0
Kjøp av konsulenttenester*	125 870	0
Kjøp av andre fremmede tjenester**	1 427 086	0
Reiser og diett	994	0
Øvrige driftsutgifter	45 541	0
Sum andre utbetalinger til drift	2 369 614	0

* Utgiftene er knyttet til annonsering av 3 medarbeidere (5 stillingsutlysninger) via jobbnorge.no

** Utgifter knyttet til kjøp av fremmede tjenester har vært i forbindelse med etablering av Dagligvaretilsynet som blant annet:

- Anskaffelse og etablering av kundeavtale på lønn og regnskapstjenester fra DFØ
- IKT bistand fra Forbrukertilsynet
- Etablering av IKT basert arkivløsning, database og programvare.

Note 4 Finansinntekter og finansutgifter

	31.12.2021	31.12.2020
<i>Innbetaling av finansinntekter</i>		
Renteinntekter	0	0
Valutagevinst	0	0
Annen finansinntekt	0	0
Sum innbetaling av finansinntekter	0	0
	31.12.2021	31.12.2020
<i>Utbetaling av finansutgifter</i>		
Renteutgifter	0	0
Valutatap	0	0
Annen finansutgift	0	0
Sum utbetaling av finansutgifter	0	0

Note 5 Utbetaling til investeringer og kjøp av aksjer

	31.12.2021	31.12.2020
<i>Utbetaling til investeringer</i>		
Immaterielle eiendeler og lignende	90 900	0
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	0	0
Infrastruktureiendeler	0	0
Maskiner og transportmidler	0	0
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	11 954	0
Sum utbetaling til investeringer	102 854	0

	31.12.2021	31.12.2020
<i>Utbetaling til kjøp av aksjer</i>		
Kapitalinnskudd	0	0
Obligasjoner	0	0
Investeringer i aksjer og andeler	0	0
Sum utbetaling til kjøp av aksjer	0	0

Note 6 Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten

	31.12.2021	31.12.2020
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	0	0

Note 7 Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten

	31.12.2021	31.12.2020
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	0	0

Note 8 Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

Del A Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

	31.12.2021	31.12.2021	Forskjell
	Spesifisering av bokført avregning med statskassen	Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler*	0	0	0
Obligasjoner	0	0	0
Sum	0	0	0
Omløpsmidler			
Kundefordringer	0	0	0
Andre fordringer	0	0	0
Bankinnskudd, kontanter og lignende	0	0	0
Sum	0	0	0
Langsiktig gjeld			
Annen langsiktig gjeld	0	0	0
Sum	0	0	0
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-34 927	0	-34 927
Skyldig skattetrekk	-114 576	-114 576	0
Skyldige offentlige avgifter	0	0	0
Annen kortsiktig gjeld	0	0	0
Sum	-149 503	-114 576	-34 927
Sum	-149 503	-114 576	-34 927

* Virksomheter som eier finansielle anleggsmidler i form av investeringer i aksjer og selskapsandeler fyller også ut note 8 B

www.dagligvaretilsynet.no

Besøksadresse: Porselensveien 32, 3920 Porsgrunn

Postadresse: Porselensveien 32, 3920 Porsgrunn

Telefon: +47 905 57 923

post@dagligvaretilsynet.no

